

– розширення прав та підвищення рівня відповідальності працівників податкових та митних органів, задіяних у сфері контролю за виробництвом і обігом підакцизних товарів.

Запропоновані рекомендації покращать процедуру підакцизного оподаткування в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Податковий Кодекс України від № 2755-17 із змінами та доповненням 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
2. Бех Г. В. Законодавче визначення акцизного збору в Україні. *Податкова політика в Україні та її нормативно-правове забезпечення*: зб. наук. пр. Ірпінь: Академія ДПС України, 2000. С. 103–106.
3. Дрига А. Б. Активізація акцизного оподаткування в регулюванні соціальних процесів. *Фінанси України*. 2001. № 5. С. 95–106.
4. Луцик А. І. Проблематика та перспективи розвитку специфічного акцизного оподаткування в Україні. 2010. С. 3.

Андрузська К. О.

студентка (здобувачка вищої освіти)

ОП «Муніципальне підприємство» 5 курсу 2 групи
Одеського національного економічного університету

Слатвінська М. О.

завідувачка кафедри фінансів,

д-р екон. наук, проф.

Одеського національного економічного університету

ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ НА ПРИКЛАДІ БЮДЖЕТІВ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ

Вступ. Активні бойові дії на території України, введення воєнного стану негативно відбилися на економічних відносинах у країні, практично призупинили свою діяльність великі корпорації, які знаходяться в охоплених війною зонах, а їх частка складала половину ВВП держави. У таких складних умовах була продемонстрована здатність місцевого самоврядування до забезпечення стабільності розвитку територій України.

Мета роботи. Проаналізувати тенденції формування дохідної частини місцевих бюджетів та запропонувати напрями збільшення податкових надходжень в умовах воєнного стану.

Основна частина. Про спроможність гідно протидіяти різним викликам, в тому числі й у фінансовому плані, говорять низка науковців [1, с. 18]. Підтвердженням такої спроможності є джерела наповнення дохідної частини місцевих бюдже-

тів за 2022 рік, серед яких найбільша частка належить податковим надходженням, а саме 393,5 млрд грн.

До місцевих бюджетів у 2022 році надійшло 555,1 млрд грн доходів, з них, найбільшу частку склали податкові надходження – 70,9 % всіх надходжень [2]. Частка доходів місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України зростає з 22,6 % у 2017 році до 24,4 % у 2022 році.

Виконання місцевих бюджетів за доходами забезпечили в основному регіони, які не знаходилися в зоні бойових дій, в окупації. Це стосується і Одеської області. Якщо розглянути дохідну частину бюджетів Одеського регіону в динаміці за ряд років (із 2017 року), то зауважимо, що надходження, наприклад, податків у 2022 році було в 2 рази більше ніж у 2017 році і складало 24 539,3 млн грн, що на 3 434,7 млн грн більше ніж у 2021 році і на 1,4 % вище планового рівня (рис. 1).

Відхилення фактичних надходжень від планових коливаються на рівні 1–1,5 %.

Більше 50 % податкових надходжень до місцевих бюджетів Одеської області приходить на податок з доходів фізичних осіб. Так, у 2022 році надходження ПДФО складало 67 % від загальної суми податків (рис. 2).

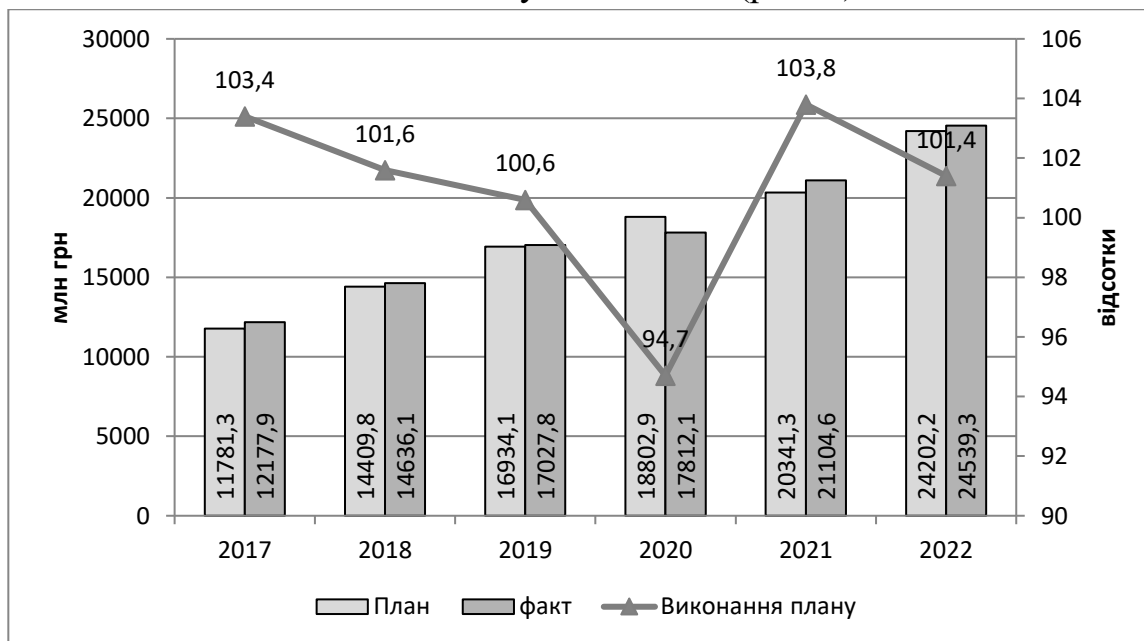

Рисунок 1 – Виконання плану надходження до місцевих бюджетів Одеської області податків та зборів станом за 2017–2022 рр.

Джерело: розроблено за [3]

Частка ПДФО за досліджуваний період зростає на 13 %, що можна пояснити як зниженням питомої ваги інших податків у загальній сумі надходжень, так і наслідками внутрішнього переміщення осіб у зв'язку з воєнним станом (Одеса та Миколаїв прихистили 0,7 млн переселенців).

Фактично з 2017 року надходження ПДФО до місцевих бюджетів Одеського регіону зросли в 2,5 рази і склали в 2022 році 16 435,7 млн грн. Ці зміни викликані зростанням мінімальної заробітної плати, збільшенням робочих місць у регіоні, зменшенням тіньового обігу заробітних плат.

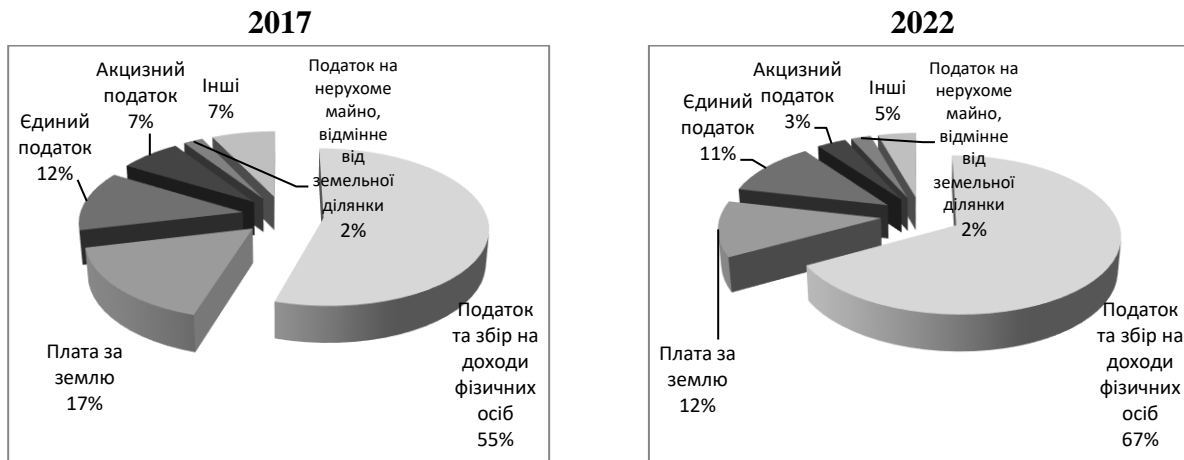

Рисунок 2 – Структура податкових надходжень до доходів місцевих бюджетів Одеської області

Джерело: розроблено за [3]

Не зважаючи на повномасштабні воєнні дії на території України, у 2022 році до місцевих доходів області надійшло на 6,8 % ПДФО більше, ніж було заплановано. Це пояснюється підвищенням виплат військовослужбовцям, які оподатковуються даним видом податку. Водночас варто зазначити, що внаслідок введення податкових пільг (із квітня до вересня 2022 року – нульова ставка акцизного податку на пальне) зменшився приріст надходжень від акцизного податку до бюджету.

Серед науковців панує думка про необхідність підвищення податкових надходжень до бюджету в умовах воєнного стану [4]. З такою позицією є сенс погодитись, адже податковий метод формування доходів бюджету залишається найбільш ефективним.

Висновки. Загалом, з метою підвищення надходжень податків до місцевих бюджетів області у сучасний період, на наш погляд, необхідно: до складу місцевих податків віднести ті, що мають постійний та вагомий характер (наприклад, 100 відсотків податку на доходи фізичних осіб, збільшити частку надходжень акцизного податку до місцевих бюджетів); розвивати альтернативні джерела наповнення місцевих бюджетів через упровадження неподаткових зборів (наприклад, оренда майна бюджетних установ).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу: аналіт. доп.; за ред. В. Г. Потапенка. Київ: НІСД, 2023. 54 с.

2. Аналіз виконання місцевих бюджетів за 2022 рік. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/16105#>
3. Департамент фінансів Одеської обласної державної адміністрації. Стан виконання, показники бюджету. URL: <https://gfu.od.gov.ua/budget/pokazniki-byudzhetu/#vikonan-vidatki>
4. Західна О., Бундз Н. Аналіз дохідної частини місцевих бюджетів України в умовах воєнного стану. *Молодий вчений*. 2022. 12(112). С. 84–91.